

היום נלמד בעזרת ה':

פסחים דף קג

נחלקו האמוראים בסדר ברכות קידוש והבדלה שאומרים ביום טוב שחל במוצ"ש (= מדובר בשביעי של פסח שלא אומרים את ברכת 'זמן'), שעכשיו צריך גם להבדיל וגם לקדש. ובאמת בסדר ההבדלה שבשאר ימות השנה הם לא נחלקו שהסדר הוא יין - נר - הבדלה (על בשמים הגמ' תדון בהמשך), ורק במקרה הזה שצריך לומר גם קידוש הם נחלקו. וראה ברשב"ם על הדף שביאר את טעמו של כל אמורא.

משל דר' יהושע בן חנניה הסובר שהבדלה קודמת לקידוש, דומה למלך שיוצא מהעיר ובאותו זמן אפרכוס (= שר) נכנס לעיר, שבני העיר מלווים תחילה את המלך ואח"כ יוצאים לקבל את פני האפרכוס, כך אנחנו מלווים תחילה את שבת המלכה בהבדלה ואח"כ מקבלים את היום טוב בקידוש.

מאי הוה עלה: כפי שהתבאר למעלה עד כאן עסקנו בשביעי של פסח שלא אומרים את ברכת 'זמן', כעת הגמרא מבררת מה סדר הברכות בשאר ימים טובים שחלים במוצ"ש שאומרים את ברכת 'זמן'. (יש גירסאות שלא גרסו 'מאי הוה עלה' אלא 'היבא דאיכא זמן היכי עביד', ובאמת ג' זו יותר ישרה).

רב הונא בר יהודה איקלע לבי רבא וכו': כעת הגמרא דנה בסדר הברכות של הבדלה בכל מוצ"ש כולל ברכת הבשמים.

לא נחלקו ב"ש וב"ה על המזון שהוא בתחילה: שביון שהוא גמר את סעודתו הוא כבר התחייב לברך ברכת המזון, ואין מעבירין על המצוות.

רב יעקב בר אבא היה ביום השבת בביתו של רבא. רבא בירך על כוס היין ששתה, ולאחר סוף הסעודה וברכת המזון חזר רבא ובירך 'בורא פרי הגפן' על הכוס של ברכת המזון ושתה את אותה הכוס. **שאל אותו רב יעקב** מדוע הוא בירך שוב 'בורא פרי הגפן', והרי הברכה שבירך על היין בפעם הראשונה פוטרת אף את הכוס של ברכת המזון. **ענה לו רבא** שכך היה מנהגם כשהיו בביתו של הריש גלותא, שהיו מברכים על כל כוס שנתנו להם. **אמר לו רב יעקב** שבבית הריש גלותא הם נהגו כך כיון שהם לא

(המשך בדף הבא ↓)

ידעו האם יתנו להם כוס יין נוספת, ולכן כשבירכו על הכוס הראשונה לא היה בדעתם לפטור את הכוס הנוספת, אבל כאן הרי הכוס מונחת לפנינו ודעתנו עליה. **אמר לו רבא** אני נוהג כתלמידי רב שישבו בסעודה ורב ייבא סבא שימש אותם ואמרו לו שימזוג להם כוס יין שיברכו עליה את ברכת המזון, ואח"כ הם נמלכו בדעתם ואמרו שהם רוצים לשתות יין, ואמר להם רב ייבא שכיון שהם אמרו שהם רוצים לברך ברהמ"ז הרי שהם הסיחו דעתם מלאכול ולשתות עוד, ונאסר עליהם לשתות יין עד שיברכו תחילה ברהמ"ז. ולכן רבא בירך שוב 'הגפן' לאחר ברכת המזון.

אמימר ומר זוטרא ישבו בסעודה וכו', אמימר בירך על כל כוס שהוא שתה, כיון שהוא נמלך על כל כוס וכוס, כלומר שבהתחלה חשב לשתות רק כוס אחת ואח"כ נמלך וחזר בו ורצה לשתות עוד כוס. מר זוטרא בירך רק על הכוס הראשונה והאחרונה (= שלאחר ברהמ"ז), והוא נהג בזה כתלמידי רב - שצריך לברך שוב לאחר ברהמ"ז. רב אשי בירך רק על הכוס הראשונה, כיון שהוא סובר שאין הלכה כתלמידי רב, שהרי לגבי יו"ט שחל במוצ"ש רב סובר שסדר הברכות הוא יקנ"ה, וא"כ נמצא שברכת 'הגפן' שמברך בהתחלה מועילה גם לקידוש וגם להבדלה, והקידוש לא מפסיק בין 'הגפן' להבדלה, וכמו כן יש לומר שרב סובר שברהמ"ז לא מפסיקה את הברכה שבירך לפני כן והיא פוטרת אף את הכוס שלאחר ברהמ"ז.

דחיה לדברי רב אשי: אין זה דומה, משום שביו"ט שחל במוצ"ש הוא לא עקר את דעתו מלשתות, שהרי הוא עדיין לא שתה וכל דעתו היא לשתות בסיום כל הברכות.

חוזרים למקרה של רב יעקב בר אבא שהיה ביום השבת בביתו של רבא:

כשהגיע זמן הבדלה קם השמש של רבא, והדליק אבוקה מהנר לברכת 'מאורי האש'. **אמר לו רב יעקב** הרי הנר מונח לפניך ואתה יכול לברך עליו 'מאורי האש', ומדוע השמש הדליק את האבוקה מהנר? וכו' **אמר לו רבא** שמצווה מן המובחר לברך 'מאורי האש' על אבוקה (= יש בה לפחות שתי פתילות).

הפוחת לא יפחות מג' וכו': שלש הבדלות: 1. בין קודש לחול. 2. בין אור לחושך. 3. בין ישראל לעמים.

שבע הבדלות: הגמרא תבאר לקמן.